Sygn. akt I C 1238/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 czerwca 2014 roku powód G. J. wniósł o wydanie przeciwko stronie pozwanej nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i zasądzenie od pozwanej (...) z siedzibą w S. (Austria) na rzecz powoda kwoty 415.060 złotych tytułem kary umownej przewidzianej w umowie zawartej w dniu 28 grudnia 2007 roku wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 18 marca 2014 roku do dnia zapłaty.

Powód wniósł również o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu.

(pozew k. 3- 5)

Zarządzeniem z dnia 8 sierpnia 2014 roku Przewodniczący wobec treści art. 499§1 pkt 4 k.p.c., stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i skierował sprawę do rozpoznania w trybie postępowania zwykłego.

(zarządzenie k. 35)

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 grudnia 2014 roku pozwana (...) z siedzibą w S. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

(odpowiedź na pozew k. 100- 108)

Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń faktycznych:

Spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" z siedzibą w Ł. zarejestrowana w KRS pod numerem (...) została utworzona na podstawie umowy spółki z dnia 16 marca 2006 roku.

Powód G. J. posiadał w w/w Spółce 340 udziałów o wartości nominalnej 34.000 złotych, co stanowiło 66,66% udziału w kapitale zakładowym Spółki, zaś W. B. (1) posiadał 170 udziałów o wartości nominalnej 17.000 złotych, co stanowiło 33,33% udziału w kapitale zakładowym Spółki.

(okoliczności niesporne, wypis z KRS k. 125)

Spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" z siedzibą w Ł. prowadziła agencję pracy tymczasowej.

(zeznania powoda G. J. protokół rozprawy z dnia 19 stycznia 2017 roku czas nagrania 00.39.39- 00.52.58)

W dniu 28 grudnia 2007 roku pomiędzy powodem G. J. i W. B. (1) a spółką (...). z siedzibą w S. zawarta została umowa sprzedaży udziałów, na mocy której powód przeniósł na pozwaną Spółkę prawo własności 238 udziałów w spółce (...) sp. z o.o., o wartości nominalnej 23.800 złotych, co odpowiadało 46,67% kapitału zakładowego, zaś W. B. (1) przeniósł na pozwaną Spółkę prawo własności 119 udziałów w Spółce (...) sp. z o.o. o wartości nominalnej 11.900 złotych, co odpowiadało 23,33 % kapitału zakładowego.

Strony postanowiły, że po zakupie udziałów pozwana Spółka jako kupujący będzie w posiadaniu 357 udziałów o wartości nominalnej 35.700 złotych w kapitale zakładowym Spółki, co stanowić będzie 70% tego kapitału (art.3 umowy).

Ustalono, iż płatność za sprzedane przez powoda udziały nastąpi w dwóch ratach:

- pierwszej, płatnej w ciągu 10 dni roboczych od dnia podpisania umowy, w wysokości 400.000 euro,

- drugiej, płatnej w ciągu 10 dni roboczych od przekazania pozwanej Spółce zatwierdzonego przez Zgromadzenie Wspólników bilansu oraz rachunku zysku i strat za rok 2008, w wysokości obliczonej zgodnie z przyjętymi w umowie ustaleniami.

W pkt 4.2 umowy stwierdzono, że wysokość drugiej raty opierać się będzie na: obrocie Spółki za rok 2007 oraz sumie obrotów i sumie (...) za rok 2008 Spółki i spółki (...) – do czasu połączenia, a po okresie połączenia do końca 2008 roku – spółki utworzonej z połączenia Spółki oraz spółki (...) zwaną dalej spółką połączoną. W umowie określono wzór na podstawie którego miała zostać wyliczona należność z tytułu zapłaty drugiej raty ceny (art. 4 ust. 2 umowy).

Strony zawarły także w umowie postanowienia dotyczące ciągłości działalności o dokonaniu transakcji zgodnie z art. 3 niniejszej umowy. Ustaliły, że po zawarciu umowy, ale nie później niż do 31 grudnia 2008 roku, Spółka i (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością dokonają połączenia (powstała spółka dalej zwana „spółką połączoną"). Przyjęto, że szczegóły połączenia zostaną ustalone przez strony umowy oraz Zarząd (...) Sp. z o.o. w oddzielnym dokumencie w terminie do 31. stycznia 2008 r.

Ustalono, że 30% pozostałych udziałów Sprzedających tj. powoda G. J. i W. B. (1) w Spółce (...) z będzie stanowić 12,5% udziałów w spółce połączonej.

Ustalono, że do momentu zawiązania spółki połączonej, Zgromadzenie Wspólników Spółki nie będzie dokonywało zmian w Zarządzie Spółki. W spółce połączonej powód G. J. oraz W. B. (1) będą Członkami Zarządu. Powód lub W. B. (1) mogą w każdej chwili sami zrezygnować z funkcji Członka Zarządu.

Postanowiono także, że powód oraz W. B. (1) mają w Spółce i spółce połączonej zagwarantowaną funkcję Członków Zarządu minimum do dnia 31 grudnia 2013 roku. Odwołanie jednego lub obu ww. Członków Zarządu przed upływem w.w. okresu wiąże się z koniecznością uiszczenia kary umownej w wysokości 50.000 euro za osobę

W związku z prowadzeniem wspólnych działań oraz w formie wsparcia dla spółek zależnych grupa T. opracowała standardy, które zostaną przekazane Spółce przez Dyrektorów w ramach planu projektu, który należy opracować (art. 8 umowy).

W art. 9 umowy strony wprowadziły opcję kupna, stanowiąc, że Sprzedający oferują ze skutkiem dla siebie i ich prawnych następców pozostałe udziały w spółce połączonej w wysokości 12,5% kapitału zakładowego Kupującemu lub też jednej lub wielu spółkom zaproponowanym przez Kupującego na następujących zasadach ("opcja kupna"). Opcja kupna miała zacząć obowiązywać od dnia 1 stycznia 2013 roku i być ograniczona w czasie do dnia 31 grudnia 2013 roku. W umowie określono zasady ustalenia ceny zakupu pozostałych udziałów w odniesieniu do średniego obrotu i zysku operacyjnego (...) spółki połączonej za rok 2011 i 2012 (art. 9 ust. 1 umowy)

Strony ustaliły także, że jeżeli Kupujący nie skorzysta z opcji kupna do 31 grudnia 2013 roku, Sprzedający będą mogli zażądać kupna pozostałych udziałów przez Kupującego lub jedną lub więcej spółek zaproponowanych przez Kupującego na następujących zasadach ("opcja sprzedaży"):

-do ustalenia ceny sprzedaży, realizacji sprzedaży i terminu płatności zastosowanie mieć będą ustalenia z art. 9.1.umowy;

- do ustalenia obrotu i zysku operacyjnego (...) spółki połączonej pod uwagę zostaną wzięte dwa ostatnie lata działalności przed zastosowaniem opcji sprzedaży.

W związku z powyższym Kupujący zaoferował ze skutkiem dla siebie i swoich prawnych następców dokonanie przejęcia udziałów pozostałych u Sprzedających na warunkach wyżej wymienionych.

Opcja sprzedaży określona w art. 9. 2 umowy miała obowiązywać od dnia 1 stycznia 2014 roku i być ograniczona w czasie do 31 grudnia 2014 roku (art. 9 ust. 2 umowy).

Postanowiono, że opcje wymienione w punktach 9. ust.1 i 9. ust. 2 umowy zostaną wykorzystane w taki sposób, że strona umowy wykonująca prawo opcji przekaże bezzwłocznie drugiej stronie pisemne zawiadomienie o zamiarze wykorzystania opcji W skutecznie dostarczonym zawiadomieniu strona, która wykorzystuje opcję kupna lub opcję sprzedaży ustali rozsądny okres czasu (jeden do trzech miesięcy) do zawarcia umowy sprzedaż udziałów. Bieg wymienionego okresu czasu (określonego w 9.3 zdanie drugie) rozpocznie się od momentu dostarczenia zawiadomienia stronie umowy. W przypadku odmowy przyjęcia zawiadomienia lub w przypadku zakłóceń w dostarczeniu zawiadomienia z innego powodu leżącego po stronie strony umowy odbierającej takie zawiadomienie, zawiadomienie uznaje się za dostarczone w dniu po pierwszej próbie jego dostarczenia („domniemanie dostarczenia").

W przypadku gdy strona umowy zobowiązana do zawarcia umowy sprzedaży udziałów z tytułu wykorzystania opcji kupna lub sprzedaży nie zawrze takiej umowy lub odmówi jej zawarcia, strona umowy, która ma prawo domagać się takiej opcji, będzie uprawniona do zgłoszenia roszczenia z tytułu kary umownej w wysokości € 100.000 (art.9 ust. 3 pkt 3 umowy).

P. bezskutecznym upływie terminu i stwierdzeniu kary umownej strona, która ma prawo do wykorzystania opcji uprawniona będzie do powtórnego wysłania pisemnego zawiadomienia, w tym do ustalenia terminu w stosunku do drugiej strony umowy. Zastosowanie mieć będą postanowienia punktu 9.3 do 9.3. 2 włącznie z takim skutkiem, że po każdym upływie wyznaczonego terminu bez zawarcia umowy pomiędzy stronami z przyczyny leżącej po stronie strony wzywanej do jej zawarcia, strona wysyłająca zawiadomienie będzie mieć prawo do kolejnej kary umownej zgodnie z punktem 9. 3 .2. Otrzymanie kary umownej na podstawie niniejszego punktu nie zwalnia drugiej strony od obowiązku sprzedaży lub kupna reszty udziałów W przypadku braku realizacji tego obowiązku, strona korzystająca z prawa opcji ma prawo do kolejnych wezwań i nakładania kolejnych kar umownych, na powyższych zasadach, aż do skutecznej sprzedaży reszty udziałów.

Ustalono nadto, że przez okres do momentu rozpoczęcia opcji kupna oraz w trakcie ważności opcji udzielonych zgodnie z punktem 9 1 i 9.2 Sprzedającym nie wolno zbywać pozostałych udziałów bez zgody Kupującego (art. 9 ust. 4 umowy) .

Strony postanowiły, że do ich praw i obowiązków nieuwzględnionych w umowie odnosić się będą postanowienia obowiązującego polskiego Kodeksu Spółek Handlowych oraz inne powszechnie obowiązujące w Polsce przepisy prawa (art. 14 ust. 1).

Zgodnie z art. 15 ust. 3 umowy sprzedaży udziałów z dnia 28 grudnia 2007 roku, umowa podlega przepisom prawa polskiego. Postanowienie to reguluje także kwestię właściwości miejscowej, poddając wszelkie spory wynikające z zawartej umowy sądowi właściwemu dla miasta Ł.. Wartość przedmiotu sporu, zgodnie z treścią art. 17 ust. 4 k.p.c., uzasadnia właściwość rzeczową Sądu Okręgowego.

(umowa k. 11-19)

Warunki powyższej umowy w imieniu pozwanej Spółki negocjował J. W., który po sprzedaży udziałów w spółce (...), pełnił funkcję Dyrektora pozwanej Spółki na teren Polski.

(zeznania świadka J. W. protokół rozprawy z dnia 9 kwietnia 2015 roku czas nagrania 01.07.23- 01.20.48 k.174-175, zeznania świadka A. P.(...)k.388- 393)

W czasie zawierania umowy istniał ograniczony okres pracy tymczasowej świadczonej przez pracowników, który wyniósł jeden rok. Z powodu takiej regulacji prawnej wolno było oddelegować pracobiorców do pracy tymczasowej maksymalnie tylko na okres 12 miesięcy. Dlatego istniała potrzeba funkcjonowania kilku spółek w celu umożliwienia pracy pracobiorcom przez dłuższy okres.

(zeznania świadka A. P.(...)k.388- 393, zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 19 stycznia 2017 roku czas nagrania 00.39-39-00.52.58)

Istniał zamiar połącznia Spółek przejmowanych. Chodziło o uniknięcie konkurencji wewnątrz koncernu T. w Polsce ze spółką – córką. Chciano także stworzyć łączną odpowiedzialność wszystkich członków zarządu, tak aby każdy zważał na interes koncernu w Polsce w ramach całości. W tamtym czasie byli już członkowie zarządu spółki z udziałami w pojedynczych spółkach, którzy mieli mieć też udziały w spółce połączonej. Te tak zwane niższe spółki byłyby też częściowo zachowane, między innymi z powodu granicy 12 miesięcy dla oddelegowywania pracobiorców, ale spółka połączona miałaby wtedy uosabiać spółkę nadrzędną w Polsce.

W latach 2008 – 2009 trwały intensywne prace nad przeprowadzeniem połączenia spółek. Ostatecznie do postania spółki połączonej nie doszło. Jedną z przyczyn był brak zgody co do sposobu wyceny udziałów (...) w spółce połączonej. Z czasem projekt połączenia spółek spadł na niższy stopień hierarchii priorytetów, także z uwagi na sytuację ekonomiczną.

(zeznania świadka A. P.(...)k.391- 393, zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 19 stycznia 2017 roku czas nagrania 00.39-39-00.52.58)

Pozwana Spółka dokonała zapłaty na rzecz powoda ceny za udziały sprzedane zgodnie z umową zawartą w dniu 28 grudnia 2007 roku.

(okoliczność niesporna)

Spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. zmieniła nazwę na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł..

Aktualnie udziały w wymienionej Spółce posiada powód G. J. - 102 udziały o wartości 10.299 złotych oraz pozwana Spółka (...) – 408 udziałów o łącznej wysokości 40.800 złotych.

(wypis z KRS k. 125)

W KRS pod numerem (...) zarejestrowana jest (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. (dawna nazwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), w której pozwana Spółka (...) posiada 5.431 udziałów o łącznej wysokości 2.715.500 złotych.

(wypis z KRS k. 125)

W dniu 16 stycznia 2014 roku powód wystosował pisemne zawiadomienie w języku angielskim o zamiarze skorzystania z opcji sprzedaży 102 udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.. Jako termin, przed upływem którego miała zostać zawarta umowa, wskazano 28 lutego 2014 roku.

(okoliczność niesporna - zawiadomienie z dnia 16 stycznia 2014 roku wraz z potwierdzeniem nadania k.20-21)

Następnie, w wyniku niepodjęcia przez pozwaną Spółkę działań zmierzających do zawarcia umowy sprzedaży udziałów, powód wystosował kolejne dwa zawiadomienia z dnia 13 marca 2014 roku z zakreślonym terminem podpisania umowy do dnia 15 kwietnia 2014 roku oraz z dnia 9 maja 2014 roku, z żądaniem zawarcia umowy sprzedaży udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia zawiadomienia.

(okoliczności niesporne - zawiadomienie z dnia 13 marca 2014 roku wraz ***z*** potwierdzeniem nadania k.22-23, zawiadomienie z dnia 9 maja 2014 roku wraz z potwierdzeniem nadania k. 24-25)

W dniu 11 czerwca 2014 powód wezwał pozwaną Spółkę do zapłaty kwoty 100.000 euro w związku z nie zawarciem w zakreślonym terminie, to jest do dnia 28 lutego 2014 roku, umowy sprzedaży udziałów, nie później niż do dnia 18 czerwca 2014 roku.

(wezwanie do zapłaty z dnia 11 czerwca 214 roku wraz z potwierdzeniem nadania k. 26-27).

W dniu 4 czerwca 2007 roku pomiędzy Spółką (...) z siedzibą w S., A. a J. van der W. i A. G. jako sprzedającymi został zawarty aneks do umowy zbycia udziałów z dnia 28 października 2005 roku. W aneksie ustalono, że wszystkie podmioty gospodarcze będące stroną we wszystkich fuzjach i przejęciach na terenie Polski, które zostały dokonane lub zostaną dokonane w przyszłości przez T. A. lub inny podmiot powiązany z T. A. są nazywane „przejętymi spółkami". Postanowiono, że sprzedający posiadają wirtualny udział równy 3% w przejętych spółkach zgodnie z powyższą definicją. Ustalono nadto, że w przypadku łączenia się jednostek gospodarczych na terenie Polski, wirtualne udziały znajdujące się w posiadaniu sprzedających reprezentują takie same ustawowe prawa jak rzeczywiste udziały. W przypadku połączenia się Spółki z przejętymi spółkami, do określenia proporcji własnościowych w nowo połączonych spółkach, wirtualne udziały odpowiadają wartości równej rzeczywistym udziałom.

(kopia aneksu k. 142, tłumaczenie k. 147-150)

W. B. (1) zawarł ze Spółką (...) z siedzibą w S. umowę sprzedaży należących do niego 51 udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością" z siedzibą w Ł. (KRS (...)) za cenę 222.000 euro. Strony umowy uzgodniły, że powyższa cena obejmuje wszystkie bieżące i przyszłe zobowiązania, które wynikają z umowy zbycia udziałów w Spółce z dnia 28 grudnia 2007 roku zawartej pomiędzy stronami, jak również wszelkie roszczenia wynikające z rezygnacji Sprzedającego z pełnienia funkcji Członka Zarządu Spółki oraz innych umów o pracę.

(kopia umowy (...) , tłumaczenie k. 151- 160, zeznania świadka W. B. protokół rozprawy z dnia 9 kwietnia 2015 roku czas nagrania 00.48.36-00.55.16 k. 174)

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie powołanych wyżej dowodów w postaci dokumentów, zeznań świadków oraz zeznań powoda we wskazanym wyżej zakresie.

Sąd odmówił wiary twierdzeniom powoda, że prawo opcji zakupu i sprzedaży przewidziane w art. 9 umowy dotyczyło sprzedaży udziałów w Spółce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością" z siedzibą w Ł..

Sąd uznał, że atrybutu wiarygodności nie posiadają zeznania świadka W. B. (1) odnoszące się do ustaleń stron umowy zawartej w dniu 28 grudnia 2007 roku w części dotyczącej powstania spółki połączonej. Twierdzenia wymienionego świadka, iż strony zamierzały stworzyć jedynie podmiot połączony organizacyjnie, a nie prawnie stoją w sprzeczności z treścią art. 8 umowy, zgodnie z którym strony Spółka i (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością dokonają połączenia, nie później niż do 31 grudnia 2008 roku, a szczegóły połączenia zostaną ustalone w oddzielnym dokumencie w terminie do dnia 31 stycznia 2008 roku. Zamiar powołania jednego podmiotu gospodarczego powstałego z połączenia przejmowanych Spółek wynika także z treści art. 4 ust. 2 dotyczącego sposobu ustalenia wysokości drugiej raty ceny za sprzedane udziały w spółce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością" w Ł..

Z tych samych względów Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka J. W.. Podkreślić należy, iż wymienione zeznania posiadają wewnętrzne sprzeczności, z jednej strony bowiem świadek twierdzi, że nie było przewidziane prawne powstanie spółki połączonej, a jedynie połączenie organizacyjne, z drugiej zaś strony twierdzi, że miał być jeden organ je reprezentujący – Zarząd, co nie jest możliwe bez powstania odrębnego podmiotu prawnego.

Sąd pominął zeznania świadka S. B. (k. 380-381), bowiem wymieniony świadek nie znał żadnych okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej spawy. Mimo, iż zajmował się sprzedażą usług w 12 krajach Europy, przeważanie wschodniej, nie znał treści przedmiotowej umowy, nie uczestniczył w negocjacjach stron, nie znał założeń dotyczących dalszej organizacji przejmowanych Spółek. Z tych samych względów Sąd pominął dowód z zeznań świadka T. T. oraz M. L., którzy nie posiadali żadnej wiedzy na temat zawartej przez strony umowy i jej warunków.

Sąd na podstawie przepisu art. 217§2 k.p.c. oddalił wniosek pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. W. i A. G. na okoliczności związane z przebiegiem negocjacji dotyczących zakupu udziałów pomiędzy spółkami (...) a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością i rzeczywistych intencji stron jako spóźnione. Podkreślić

należy, iż świadek J. W. składał przed Sądem obszerne zeznania na wymienione okoliczności na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015 roku (k. 174-175). W przekonaniu Sądu, powód miał również możliwość złożenia wcześniej wniosku o dopuszczenia dowodu z zeznań świadka A. G. na powyższe okoliczności. Nie można uznać, że okolicznością usprawiedliwiającą zwłokę w powołaniu powyższego dowodu stanowi treść zeznań świadków S. B., T. T. oraz M. L. a zwłaszcza A. P.#lzelbauera. Nadto pełnomocnik powoda został powiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 19 stycznia 2017 roku w dniu 12 października 2016 roku (k. 415) i maił możliwość zapoznania się z dokumentami zgromadzonymi w sprawie, w tym z treścią zeznań świadków złożonych przed Sądem w Wiedniu. Z możliwości takiej skorzystano dopiero 10 stycznia 2017 roku (wydruki sytemu BOI k. 473-475).

Sąd nie znalazł również podstaw do uwzględniania wniosku pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z kserokopii pism złączonych do pisma procesowego złożonego na rozprawie w dniu 19 stycznia 2017 roku. Wymienione pisma stanowią jedynie kserokopie i nie mogą być uznane za dokument w rozumieniu przepisu art. 245 k.p.c.

Podkreślić należy, iż strony były w toku procesu reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników.

Obecnie, przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, zmienionych ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189) oraz ustawą z dnia 2 lipca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172 poz. 1804), rzeczą Sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76).

Mając zatem na względzie rządzącą procesem cywilnym zasadę kontradyktoryjności postępowania i nie znajdując podstaw do przeprowadzenia dowodów z urzędu (art. 232 k.p.c.), Sąd uznał sprawę za dojrzałą do stanowczego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę roszczeń powoda G. J. stanowi art. 9. ust. 3 pkt 2 zawartej przez strony w dniu 28 grudnia 2007 roku umowy oraz przepis art. 483 § 1 k.c., zgodnie z którym można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

Kara umowna jest dodatkowym zastrzeżeniem umownym, wprowadzanym do umowy w ramach swobody kontraktowania, mającym na celu wzmocnienie skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy i służy realnemu wykonaniu zobowiązań (wyrok SN z 8 sierpnia 2008 r., V CSK 85/08, LEX nr 457785). Skłania ona tym samym stronę zobowiązaną do ścisłego wypełnienia zobowiązania. Dłużnik, godząc się na karę umowną, bierze tym samym na siebie gwarancję jego wykonania. Treścią zastrzeżenia kary umownej jest zobowiązanie się dłużnika do zapłaty wierzycielowi określonej kwoty pieniężnej w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Zapłata kary umownej stanowi niejako automatyczną sankcję przysługującą wierzycielowi w stosunku do dłużnika w wypadku niewykonania przez niego lub nienależytego wykonania zobowiązania z przyczyn, za które dłużnik odpowiada.

Ze strony dłużnika od momentu powstania tak ukształtowanego zobowiązania jest on świadomy, jakie koszty będą towarzyszyły jego zachowaniu niezgodnemu z treścią zobowiązania i nieczyniącym zadość oczekiwaniom wierzyciela.

Kara umowna może jednak zabezpieczyć jedynie wykonanie świadczenia o charakterze niepieniężnym. W odniesieniu do świadczeń pieniężnych zastrzeganie kary umownej jest zbędne, gdyż interes wierzyciela zabezpieczają wówczas odsetki.

Do przedmiotowo istotnych elementów zastrzeżenia kary umownej zalicza się określenie zobowiązania lub pojedynczego obowiązku, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie rodzi obowiązek zapłaty kary umownej (wyrok SN z 17 grudnia 2008 r., I CSK 240/08, LEX nr 484667).

W doktrynie i orzecznictwie prawa cywilnego uznaje się, iż zgodnie z literalną wykładnią przepisu art. 483§1 k.c. i art. 484§1 k.c. zastrzeżenie kary umownej ma jedynie takie znacznie, że wierzyciel – dochodząc zapłaty tej kary - nie musi udowadniać samego faktu istnienia szkody, jak i jej wysokości. W wypadku zastrzeżenia kary umownej powstanie szkody nie jest konieczną przesłanką dochodzenia tej kary. Ponieważ jednak kara umowna ma charakter odszkodowawczy, możliwość jej zastrzeżenia co do zasady trzeba łączyć z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem obowiązków mogących spowodować szeroko rozumianą szkodę majątkową po stronie wierzyciela - podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 20 stycznia 2011 roku w sprawie sygn. akt I CSK 193/10.

Wysokość kary umownej w zasadzie jest dowolna. Zważywszy jednak, iż jest ona odszkodowaniem umownym, a odszkodowanie nie powinno być źródłem wzbogacenia się poszkodowanego i nie powinno przewyższać szkody, to jej wysokość nie powinna przewyższać wielkości świadczenia, którego wykonanie ma zabezpieczać (wyrok SA w Katowicach z 17 grudnia 2008 r., V ACa 483/08, LEX nr 491137).

Wierzyciel dla realizacji przysługującego mu roszczenia o zapłatę kary umownej musi wykazać istnienie i treść zobowiązania łączącego go z dłużnikiem, a także fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (wyrok SN z 27 czerwca 2000 r., I CKN 791/98, LEX nr 50891; wyrok SN z 7 lipca 2005r.,V CK 869/04, LEX nr 150649; wyrok SN z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 420/04, LEX nr 301769).

Zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się z zakresem ogólnej odpowiedzialności kontraktowej dłużnika z art. 471 k.c., od przewidzianego tym przepisem odszkodowania kara umowna różni się jednak tylko tym, że przysługuje ona niezależnie od poniesionej szkody (K. A., G. Z., J. A., K. G., O. A., P. A., S. T. - Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX, 2010).

Zgodnie bowiem z art. 484 § 1 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

W rozpoznawanej sprawie podstawowe znaczenie miała okoliczność, czy przewidziana w art. 9 ust. 3 pkt 2 zawartej przez strony w dniu 28 grudnia 2007 roku umowy kara umowna odnosi się do obowiązku sprzedaży/ kupna udziałów w „spółce połączonej" stanowiącej odrębny podmiot prawny, czy też przysługujących powodowi udziałów w (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. (dawniej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.) .

W polskim systemie prawym ugruntowana jest zasada swobody umów, zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść i cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353^1 k.c.). Oznacza to, że strony konkretnej umowy mogą w sposób dowolny – uwzględniając wynikające z wyżej wskazanego przepisu ograniczenia – wyrazić swoją wolę, składając oświadczenie określonej treści, które to oświadczenie wyznaczy zakres ich praw i obowiązków wynikających z danej umowy.

Stosownie do treści art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tłumaczyć tak, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Zgodnie z § 2 powyższego przepisu, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że w umowach należy przede wszystkim badać zamiar stron i cel umowy, a dopiero w dalszej kolejności ma znaczenie dosłowne

jej brzmienie (zob. orzeczenie SN z 8.6.1999 r., II CKN 379/98, L.). Kryterium zgodnego zamiaru stron oznacza odwołanie się do rzeczywistych uzgodnionych intencji stron co do skutków prawnych, które mają nastąpić w związku z zawarciem umowy. Ustalając rzeczywisty zamiar stron, bierzemy pod uwagę oświadczenia stron czynności prawnej, w których strony wyjaśniają sposób rozumienia tego oświadczenia, a także inne zachowania stron podjęte po złożeniu spornego oświadczenia woli, w szczególności sposób realizowania uprawnień i obowiązków wynikających z tego oświadczenia. W razie rozbieżności pomiędzy przedstawionym w procesie rozumieniem umowy przez stronę a sposobem jej realizacji, zwykle sposób jej realizacji będzie odpowiadał rzeczywistemu rozumieniu umowy w chwili jej zawarcia. Kwalifikacja prawna umowy dokonywana przez same strony może mieć istotne znaczenie dla ustalenia rzeczywistych intencji stron, jednakże nie jest ona decydująca – możliwa jest bowiem inna kwalifikacja tej umowy przez organ orzekający, jeżeli będzie ona w większym stopniu odpowiadała zamiarom stron, które zostały zrealizowane na podstawie treści umowy.

Sąd rozpoznający sprawę w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 października 2014 roku w sprawie sygn. akt I CSK 320 że przyjęta na tle art. 65 k.c. „tzw. kombinowana metoda wykładni, w przypadku oświadczeń woli składanych innej osobie, przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, które rzeczywiście nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia (subiektywny wzorzec wykładni). Pierwszeństwo to jest wyprowadzane z zawartego w art. 65 § 2 KC nakazu badania raczej, jaki był zgodny zamiar stron umowy, aniżeli opierania się na dosłownym brzmieniu umowy. To jak same strony rozumiały oświadczenie woli w chwili jego złożenia, można wykazywać wszelkimi środkami dowodowymi. Na rozumienie to może wskazywać także zachowanie się stron (np. sposób wykonania umowy) już po złożeniu oświadczenia woli. Zgodnie z art. 65 § 1 KC, oprócz kontekstu językowego, przy interpretacji oświadczenia woli powinno się brać pod uwagę także okoliczności złożenia oświadczenia woli, obejmujące doświadczenie stron w zakresie udziału w tego rodzaju stosunkach prawnych, ich status, przebieg negocjacji. Z art. 65 § 2 KC wynika także nakaz kierowania się przy wykładni umowy jej celem, co z resztą odnosi się do wszelkich oświadczeń woli składanych innej osobie. Chodzi przy tym o cel zamierzony przez jedną ze stron, który był znany drugiej z nich, niekoniecznie uzgodniony. Wątpliwości interpretacyjne, które nie dadzą się usunąć w drodze ogólnych dyrektyw wykładni oświadczeń woli, powinny być rozstrzygnięte na niekorzyść strony, która zredagowała tekst wywołujący te wątpliwości. Ta strona umowy powinna ponieść ryzyko nie dających się usunąć, w drodze ogólnych dyrektyw interpretacji oświadczenia woli, niejasności tekstu, który sformułowała”.

Jednak wbrew twierdzeniom strony powodowej treść zawartej w dniu 28 grudnia 2007 roku umowy sprzedaży jest jasna. Z brzmienia art. 8 umowy wynika jednoznacznie, że strony postanowiły, iż po zawarciu umowy, ale nie później niż do 31 grudnia 2008 roku, Spółka i (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością dokonają połączenia (powstała spółka dalej zwana „spółką połączoną"). Szczegóły tego połączenia miały zostać ustalone przez strony umowy oraz Zarząd (...) Sp. z o.o. w oddzielnym dokumencie w terminie do 31. stycznia 2008 r. Jednocześnie strony ustaliły, że 30% pozostałych udziałów sprzedających tj. powoda i W. B. (1) w Spółce (...) z będzie stanowić 12,5% udziałów w spółce połączonej.

Ustalono, że do momentu zawiązania spółki połączonej, Zgromadzenie Wspólników Spółki nie będzie dokonywało zmian w Zarządzie Spółki. W spółce połączonej powód G. J. oraz W. B. (1) będą Członkami Zarządu. Powód lub W. B. (1) mogą w każdej chwili sami z siebie zrezygnować z funkcji Członka Zarządu.(art. 8 umowy).

Z dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych jednoznacznie wynika, że do chwili obecnej nie doszło do połącznia spółek: (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością (dawniej (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.) oraz (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wobec czego nie powstała „spółka połączona” której udziały miały być przedmiotem opcji kupna oraz opcji sprzedaży zgodnie z brzemieniem art. 9 umowy sprzedaży udziałów z dnia 28 grudnia 2007 roku. Tym samym nie powstały też udziały w spółce połączonej, które przysługiwałyby powodowi.

Przewidziana w art. 9 umowy sprzedaży udziałów opcja sprzedaży w ogóle nie dotyczy udziałów w spółce (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością , stąd nie zawiera ona również żadnego wzoru (algorytmu) ustalenia ceny sprzedaży udziałów w spółce (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wobec tego, że zarówno opcja kupna jak i opcja sprzedaży nie dotyczy udziałów w Spółce (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością, ale udziałów w „spółce połączonej" tym samym brak postaw do żądania przez powoda zapłaty kary umownej określonej w art. 9 ust. 3 pkt 2 umowy sprzedaży udziałów.

Dodatkowo wskazać należy, iż strony w art. 15 ust. 3 umowy ustaliły, że umowa podlega przepisom prawa polskiego. W przypadku sporów pomiędzy stronami umowy ich rozpoznaniem zajmie się Sąd właściwej jurysdykcji w Ł..

W dacie zawarcia umowy tj. w dniu 28 grudnia 2007 roku obowiązywał przepis art. 358 k.c. zgodnie z którym z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie zobowiązanie pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Wymieniony przepis miał charakter przepisu iuris cogentis i jego naruszenie skutkowało nieważnością zobowiązania (art.58§1k.c.) Przewidziana w wymienionym przepisie zasada walutowości dotyczyła zobowiązań pieniężnych bez zróżnicowania ich źródeł, a zatem także zobowiązań umownych. Dopiero ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 228, poz. 1506) z dniem 24 stycznia 2009 roku wprowadziła zmianę powołanego przepisu art. 358 k.c. stanowiąc w jego §1., że jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana - art. 358§2 k.c..

Wskazać należy, iż w razie zmiany prawa materialnego, art. XXVI przepisów wprowadzających kodeks cywilny, nakazuje do stosunków cywilnoprawnych powstałych przed dniem wejścia w życie nowych przepisów, stosować prawo dotychczasowe, chyba że przepisy szczególne prawa międzyczasowego stanowią inaczej, natomiast stosownie do treści przepisu art. 3 k.c. ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba to wynika z jej brzmienia i celu.

Uwzględniając zatem brzmienie art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy tj. 28 grudnia 2007 roku, wyrażenie zobowiązania pienionego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w walucie obcej pociągało za sobą nieważność tego zobowiązania w rozumieniu art. 58 k.c.

Dodatkowo wskazać należy, iż przyjmując nawet obecne brzmienie wymienionego przepisu i uznanie ważności zobowiązania w walucie obcej, prawo wyboru waluty przysługuje dłużnikowi, a nie wierzycielowi. Dotyczy to zarówno sytuacji kiedy dłużnik spełnia świadczenie w terminie, jak i wówczas, gdy pozostaje w zwykłym opóźnieniu czy w zwłoce. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 16 września 2011 roku w sprawie sygn. akt IV CSK 75/11.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. ,kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 8.046,91 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na zasądzoną z tytułu kosztów kwotę składa się:

- kwota 7 200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego określona na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu

(tekst jedn. Dz. U. Nr 490 z 2013 roku, poz. 490 ze zm.) w zw. z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. nr 1804 ze zm.),

- kwota 17 złotych tytułem zwrotu kosztów opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa;

- kwota 829,91 złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych na tłumacza przysięgłego.

z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

(...), dnia 7 marca 2017 roku